

Yttrande

2019-06-24

Dnr RA 04-2019/06688

Ert Dnr U2019/00304/UH

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Riksarkivets yttrande över betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6)

Riksarkivet har tagit del av rubricerat betänkande och har inget att anföra mot utredningens slutsatser och förslag förutom på en väsentlig punkt – förslaget om att minska myndigheternas forskningsanslag till förmån för den direkta anslagsfinansieringen till lärosätena (avsnitt 6.6.5 samt 11.2.9).

Dagens modell för den statliga forskningsfinansieringen har tillämpats under en lång tid och det kan därför finnas anledning att göra en genomlysning av modellen, för att se om den till vissa delar behöver anpassas till nya behov och förutsättningar. Riksarkivet välkomnar därför utredningens förslag om en översyn av det statliga finansieringssystemet av forskningen som framförs i avsnitt 6.6.5.

Det är dock viktigt att i sammanhanget beakta de skillnader som finns vad gäller finansieringens olika syften. De statliga forskningsrådets finansiering syftar till att stärka forskningen i sig. Myndigheternas forskningsfinansiering syftar till att stärka det kunskapsunderlag som myndighetens uppdrag kräver. Sådan ny kunskap torde vara mycket svår att uppnå om inte myndigheterna själva i något hörn av det statliga forskningslandskapet ges inflytande över vilka forskningsfrågor som för tillfället behöver prioriteras.

Samhället behöver en forskningsfinansieringsmodell som klarar av att aktivt stötta och försvara principen om den fria forskningen, *samtidigt* som den också ger utrymme och möjligheter för den behovsmotiverade forskningen. Det ena utesluter inte det andra. I dagens forskningslandskap står enligt utredningen den myndighetsfinansierade forskningen för ca 15% av den totala statligt finansierade forskningen. Det är inte en särskilt stor andel i sammanhanget. Trots det är denna forskning en nödvändig förutsättning för att myndigheterna ska kunna utföra sina regeringsuppdrag i ett ständigt föränderligt samhälle.

Myndigheterna har i regel också mycket goda system för kvalitetskontroll och implementering av den forskning de finansierar, vilket gör att kunskapen som skapas genom deras forskningsanslag kommer till direkt nytta för samhället. Myndigheternas interna system för hantering av forskningsanslaget utvecklas och kvalitetssäkras vidare genom arbetet i Vetenskapsrådets Nätverk för forskande myndigheter.

Yttrande

2019-06-24

RA 04-2019/06688

Om förslaget till omfördelning skulle genomföras kommer det att motverka de grundläggande principer som presenteras i betänkandets inledning. Samhället behöver fler källor för forskningsfinansiering för att garantera forskningens mångfald, inte färre. Principen om den fria akademiska forskningen är grundläggande för en demokratisk rättsstat. Implementeringen av denna princip är dock komplicerad. En koncentration av forskningsfinansieringskällorna är inte en garant för den fria forskningen, snarare riskerar den att kväva forskares möjligheter att tänka och verka fritt. Därtill skulle den mer behovsorienterade forskningen, som utförs med specifika, aktuella samhällsrelevanta problemställningar i fokus, bli lidande, och myndigheternas möjligheter att utföra sina uppdrag stramas åt rejält, om utredningens omfördelningsförslag blev verklighet.

Riksarkivet avstyrker därför förslaget om att minska myndigheternas forskningsanslag till förmån för lärosätenas direkta anslag.

Beslut i detta ärende har fattats av stf. riksarkivarie Anna Karin Hermodsson. Vid ärendets slutliga beredning har forskningssekreterare, Cecilia Notini (föredragande) deltagit. Vid föredragningen av ärendet deltog även stabschefen Gunilla Nordström.

Anna Karin Hermodsson

Cecilia Notini